

ПРОФЗАХВОРЮВАННЯ: КУДИ ЗВЕРТАТИСЯ, ЯК ЛІКУВАТИСЯ І ЯК ВІДШКОДУВАТИ ЗБИТОК

Лапенко Т.Г.

к.т.н., доцент кафедри безпека життєдіяльності

Професійні захворювання можна розділити на хронічні і гострі. До гострих відносять хвороби, що виникають несподівано, після одноразового впливу відносно високих концентрацій хімічних речовин, що знаходяться в повітрі робочої зони, або інших несприятливих чинників. Гострі захворювання виникають протягом однієї робочої зміни і викликані, як правило, недотриманням правил вимог безпеки або нещасним випадком. До другої групи належать захворювання повільно, день у день підкрадаються до організму не дивлячись на дотримання обережності і ретельний захист. Практично кожна професія має більший або менший професійний ризик. На сьогодні в Україні зафіксовано близько 200 професій, що мають небезпеку формування професійної патології, і понад 100 шкідливих професійних чинників, що її викликають. Щоб «заробити» традиційну професійну хворобу, треба близько 10-15 років.

В Україні лише 27,1 % підприємств відповідають вимогам санітарного законодавства. Найбільш небезпечні умови праці на підприємствах вугільної промисловості машинобудівної галузі сільського господарства гірничодобувної промисловості.

Якщо вдатися до статистики в Європі, то загальна картина не виглядає оптимістичнішою. Через кожні три з половиною хвилини в Європі помирає одна людина від причин, пов'язаних з виконанням службових обов'язків. В цілому, за рік в ЄС помирає 142400 чоловік з діагнозами, присутніми в переліку професійних захворювань. У третині випадків хвороби, що призводять до смертельних наслідків, викликають хімічні речовини, з якими контактують ті, що працюють. Одна третина усіх працюють в Європі (понад 60 мільйонів), підпадає під вплив підвищеного шуму більш однієї четвертої часу перебування на робочому місці. Кожен четвертий в Євросоюзі схильний під час професійної діяльності до психічних стресів.

Нерідко виникненню професійного захворювання сприяє індивідуальна чутливість організму, тобто чутливість людини до дії тих або інших чинників зовнішнього середовища. Поняття індивідуальної чутливості організму включає, з одного боку - алергічні його реакції, а з іншої – загально біологічна відповідь на дію тих або інших чинників.

Встановлення професійного захворювання не закінчується тільки походом до лікаря. За кожним таким випадком тягнеться відповідальність підприємства за шкоду, заподіяну здоров'ю. Отже, щоб захворювання отримало визначення «професійне», воно повинне входити в перелік професійних захворювань, викликаних перерахованими в нім чинниками під час виконання вказаних видів діяльності.

Перелік професійних захворювань в Україні поділений на сім основних груп з перерахуванням чинників, вплив яких може викликати професійне захворювання:

- I. Захворювання, що виникають під впливом хімічних чинників;
- II. Захворювання, викликані впливом промислових аерозолів;
- III. Захворювання, викликані дією фізичних чинників;
- IV. Захворювання, пов'язані з фізичним перевантаженням і перенапруженням окремих органів і систем;
- V. Захворювання, викликані дією біологічних чинників;
- VI. Алергічні захворювання;
- VII. Злоякісні новоутворення (професійний рак).

Констатувати професійне захворювання може тільки експертна комісія у складі фахівців спеціалізованого лікувально-профілактичного закладу. Проте людина, відчувши погіршення самопочуття, повинна звернутися до свого сімейного лікаря і пояснити лікарю, в яких умовах він працює. Залежно від того, гостре або хронічне професійне захворювання діагностує лікар, відбудуватиметься наступна процедура фіксації патології.

Діагноз гострого професійного захворювання може бути поставлений тільки після консультації фахівця по профпатології і лікаря по гігієні праці або проведення додаткових досліджень. Зв'язок гострих захворювань інфекційного характеру з професійною діяльністю потерпілого у разі потреби уточнюється спеціалізованими відділеннями лікарень, клініками науково-дослідних інститутів гігієни праці і профзахворювань після обов'язкової консультації з лікарем по гігієні праці.

При встановленні діагнозу профпатології в обов'язковому порядку проводиться розслідування причин захворювання і умов на підприємстві, що спровокували його виникнення.

У разі настання страхового випадку Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві і професійних захворювань зобов'язаний виплачувати працівнику допомогу по тимчасовій непрацездатності до відновлення працездатності або встановлення інвалідності.

Основою для виплати допомоги по тимчасовій непрацездатності, пов'язаній з нещасним випадком на виробництві і профзахворюванням, є наявність акту розслідування нещасного випадку і акту про нещасний випадок на виробництві або акту розслідування профзахворювань і лікарняного листа, в якому має бути обов'язкова відмітка про виробничу травму або профзахворювання.

Утішає те, що робота в умовах впливу на організм шкідливих професійних чинників не завжди супроводжується розвитком професійної хвороби. Організм людини може пристосовуватися навіть до впливу отруйних речовин. Для розвитку хвороби важливу роль грає доза шкідливих речовин, що потрапляють в організм або рівень вібрації, шуму і тому подібне. Важливе місце займає тривалість дії шкідливих чинників і індивідуальна чутливість сприйняття людьми тих або інших виробничих чинників. Проте чи пристосується організм кожного окремо взятого працівника до отрути, або через десять років він

поповнить ряди тих, що втратили працездатність в результаті дії професійних чинників, визначити неможливо.

Заходи безпеки тим часом включають встановлення гранично допустимих концентрацій шкідливих хімічних речовин в повітрі робочої зони, у воді, продуктах харчування, ґрунті.

Шкідлива дія виробничих чинників на організм людини посилюється при поєднанні їх з іншими несприятливими умовами праці і побуту, під якими розуміють увесь комплекс негативних соціально-економічних умов. До них, в першу чергу, належать шкідливі звички - вживання алкогольних напоїв, куріння, неправильна організація відпочинку, нераціональне харчування і тому подібне.

Отже, якщо Ви тільки вибираєте професію, що має багато потенційних ризиків для здоров'я, варто все ж врахувати і індивідуальні особливості організму і реакції на різні шкідливі чинники, з якими Вам доводилося стикатися. Якщо ж Ви вже працюєте і у вище перелічених чинниках ризику знайшли «свої», і хоч би мінімальні прояви хвороб, варто замислитися над тим, як врятувати власне здоров'я.

Список використаних джерел

1. Гандзюк М.П., Желібо Є.П., Халімовський М.О. Основи охорони праці: навч. посіб. Київ: Каравела, 2003. 408 с.
2. Жидецький В.Ц. Основи охорони праці: навч. посіб. Львів: Укр. академія друкарства, 2006. 324 с.
3. Москальова В.М. Основи охорони праці: підручник. Київ: Професіонал, 2005. 672 с.